

PN-EN ISO 21857:2022-03

**Przemysł naftowy, petrochemiczny i gazowniczy --
Zapobieganie korozji systemów rurociągów
spowodowanej występowaniem prądów błędzących**

Ocena zagrożenia korozyjnego i ocena skuteczności ochrony
katodowej podziemnych rurociągów poddanych
oddziaływaniom prądów błędzących za pomocą
zmodyfikowanej metody korelacyjnej
zgodnie z PN-EN ISO 21857:2022-03

Michał Jagiełło

PN-EN ISO 21857:2022-03

Źródła oddziaływań prądów błędzących

6 Common sources of interference that can affect corrosion

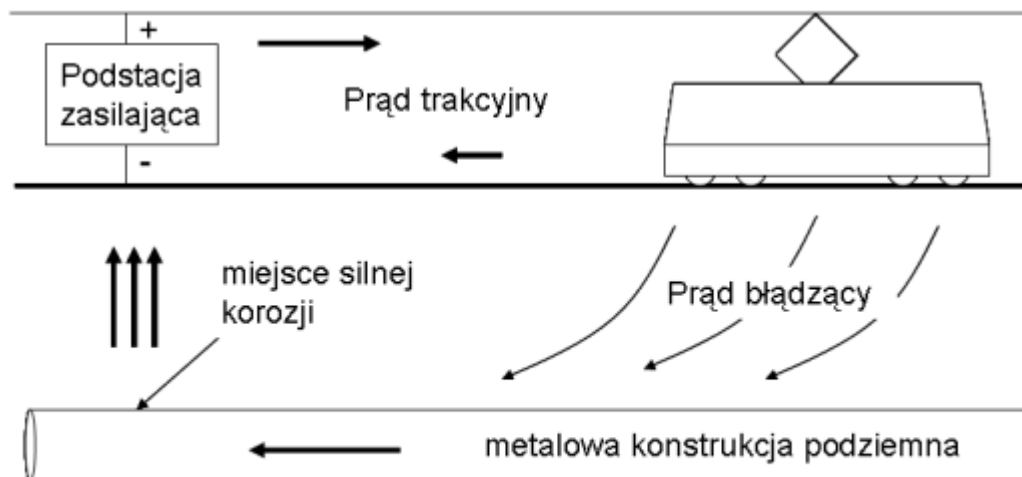
6.1 General

DC systems that can cause currents to flow in the earth or any other electrolyte, whether intentional or unintentional, include the following:

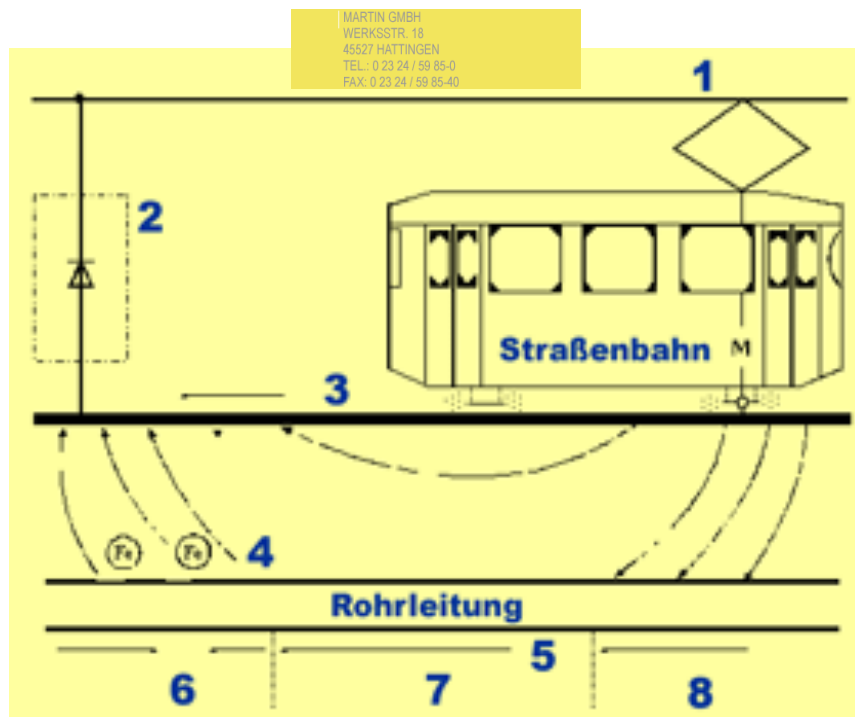
- a) traction systems;
- b) overhead lines for vehicles;
- c) trolley bus systems;
- d) power systems;
- e) equipment at industrial sites, e.g. welding;
- f) communication systems;
- g) instrumentation systems;
- h) cathodic protection systems;
- i) high voltage transmission systems. See [Annex E](#);
- j) track circuit signalling systems. (For stray currents from traction systems, IEC 62128-2 gives requirements for minimizing their production and for the effects within the railway system);
- k) photovoltaic power systems. See [Annex H](#);
- l) offshore wind farm power systems;
- m) geomagnetic interference (telluric currents). See [Annex D](#);
- n) tidal fluctuations. See [Annex G](#).

AC systems (see [Annex F](#)) that can induce voltages into buried structures include

Wojciech Sokólski. Korozja i zabezpieczenie przeciwkorozyjne podziemnej infrastruktury miejskiej – przegląd problemów. VII konferencja naukowo-techniczna WSPÓLCZESNE TECHNOLOGIE PRZECIWKOROZYJNE 08-10 maja 2013 r. - Ostróda

. Typowy schemat ilustrujący powstawanie i kierunki przepływu prądów błądzących (ujemny biegun podstacji podłączony jest do szyn jezdnych).

ZAGROŻENIE KOROZYJNE POWODOWANE PRZEZ PRADY BŁĄDZĄCE

Zgodnie z prawem Faradaya masa substancji wydzielonej podczas elektrolizy jest proporcjonalna do **ładunku Q**, który przepłynął przez elektrolit.

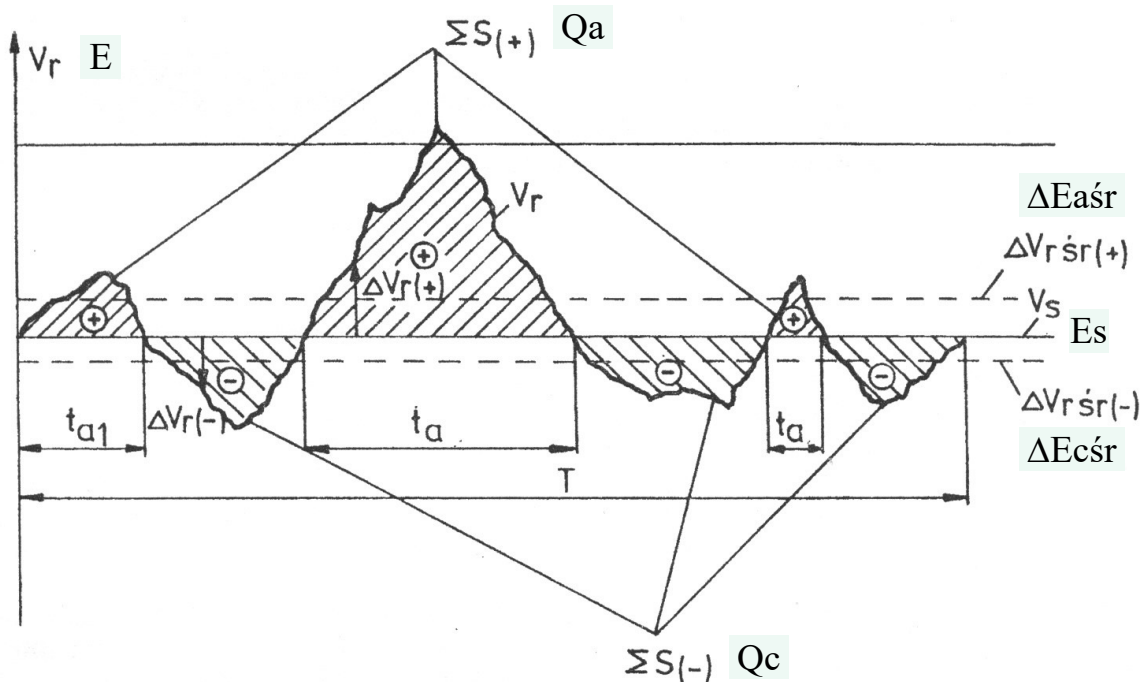
W przypadku konstrukcji ze stali węglowej zakopanej w gruncie prąd o natężeniu **1 A** wypływający z konstrukcji do gruntu w ciągu **1 roku** rozтворzy **ponad 9 kg stali**.

Prądy błędzące stanowią jedno z największych zagrożeń korozyjnych dla podziemnych stalowych rurociągów.

Konstrukcje podziemne nie chronione katodowo poddane oddziaływaniom trakcyjnych prądów błędnych

Ocena zagrożenia korozyjnego - metoda korelacyjna

Władysław Dziuba. Sieć powrotna i prądy błędne. Instytut Elektrotechniki – Warszawa 1995

współczynnik
asymetrii

$$\gamma_t = \frac{\sum ta}{T}$$

Kryterium zagrożenia korozją w wyniku oddziaływań prądów błędnych:
brak zagrożenia - $\gamma_t < 0,2$

Wg propozycji Władysława Dziuby:

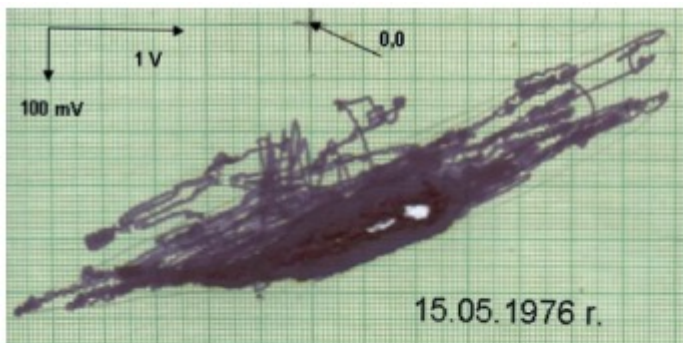
$$\Gamma_s = \frac{\sum S(+)}{\sum S(+)+\sum S(-)} = \frac{\Delta E_{aśr}}{\Delta E_{aśr} + |\Delta E_{csr}|}$$

Przyjmując, że zmiana rezystancji polaryzacji ma nikły wpływ na rezystancję rozplywu:

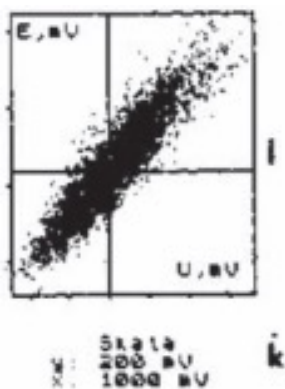
$$Q \sim I \sim \Delta E$$

$$\Gamma_s = \frac{Q_a}{Q_a + Q_c}$$

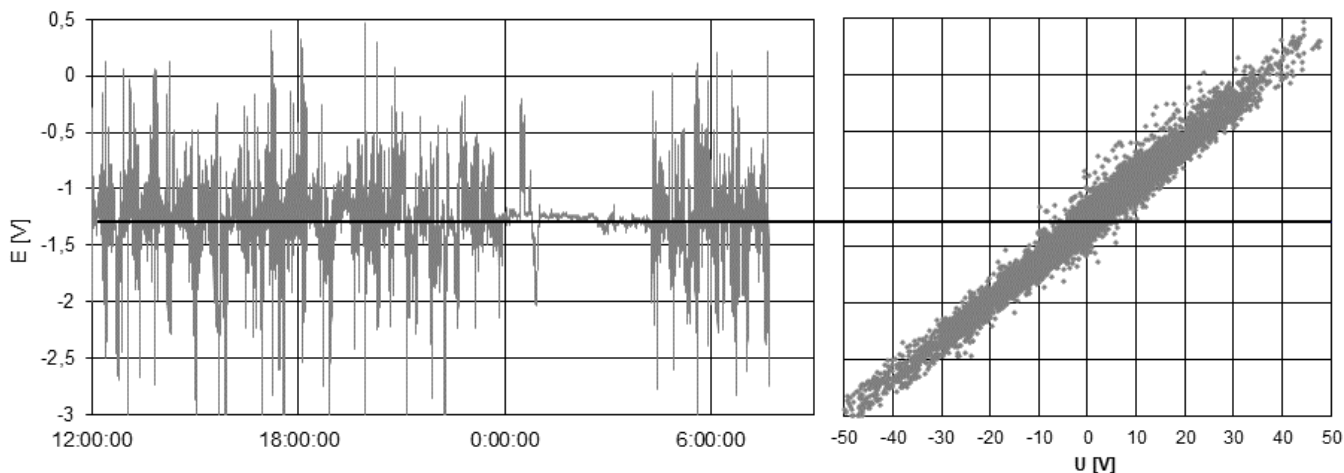
Potencjał odniesienia (stacjonarny „Es” – referencyjny „Eref”) na konstrukcjach nie chronionych katodowo

Rys. 1. Pierwsze widmo korelacyjne zarejestrowane przez autora na sieci ciepłowniczej w Szczecinie; rejestrator analogowy XY typu TRP firmy SEFRAM (X – napięcie szyny-rurociąg, Y – potencjał rurociągu wzgl. elektrody Cu/nas. CuSO₄)

Rys. 3. Jeden z pierwszych wydruków raportu z pomiarów korelacyjnych prądów błądzących do oceny zagrożenia korozyjnego wywoływane go przez prądy błądzące (program AC-KOR)

Przykładowy wydruk z rejestracji oddziaływań prądów błądzących na podziemny rurociąg chroniony katodowo.

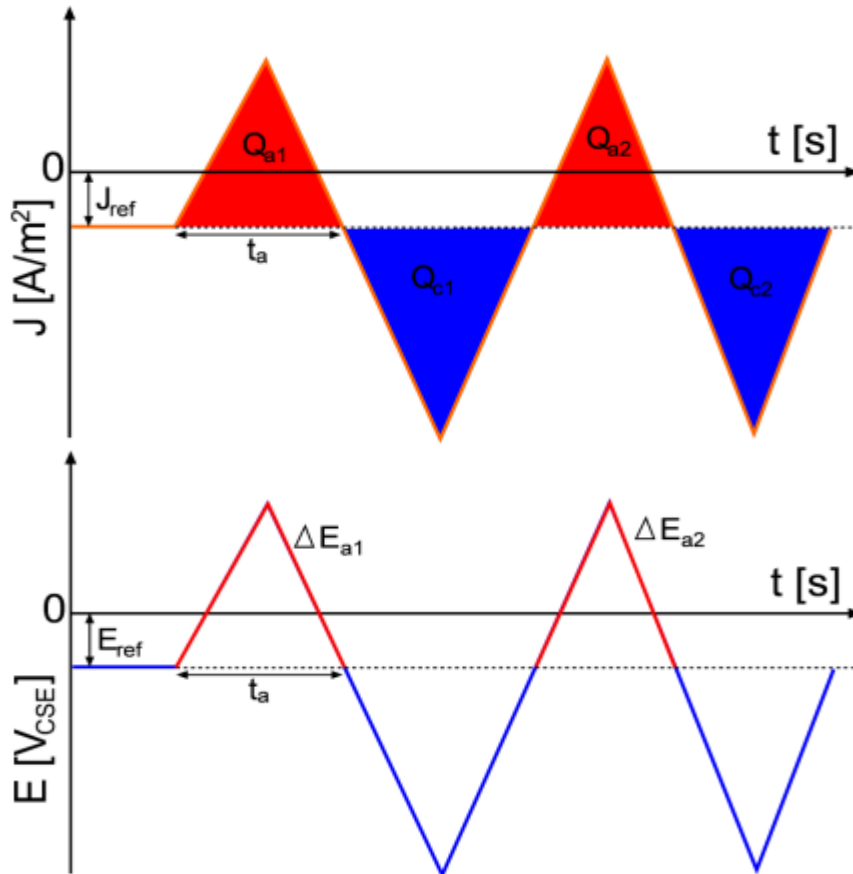
Potencjał rurociągu (stacjonarny, referencyjny):

- w porze braku aktywności prądów błądzących,
- wyznaczony metodą korelacyjną.

Konstrukcje podziemne chronione katodowo poddane oddziaływaniom trakcyjnych prądów błądzących Ocena skuteczności ochrony katodowej – wg PN-EN ISO 21857:2022-03

Markus Büchler , David Joos

Assessing the corrosion risk caused by DC interference on cathodically protected pipelines (2019 r.)

Współczynnik („asymetrii”) Q $Q \leq (|Q_c| - |Q_a|) / |Q_a|$

**Kryterium skutecznej ochrony katodowej
w strefie oddziaływań prądów błądzących trakcji kolejowej ($t_a \leq 250$ sek.)**

$$\frac{Q_c}{Q_a} = 2$$

$$E_{on\acute{s}r.} \leq E_{ref} - \Delta E_{a\acute{s}r.}$$

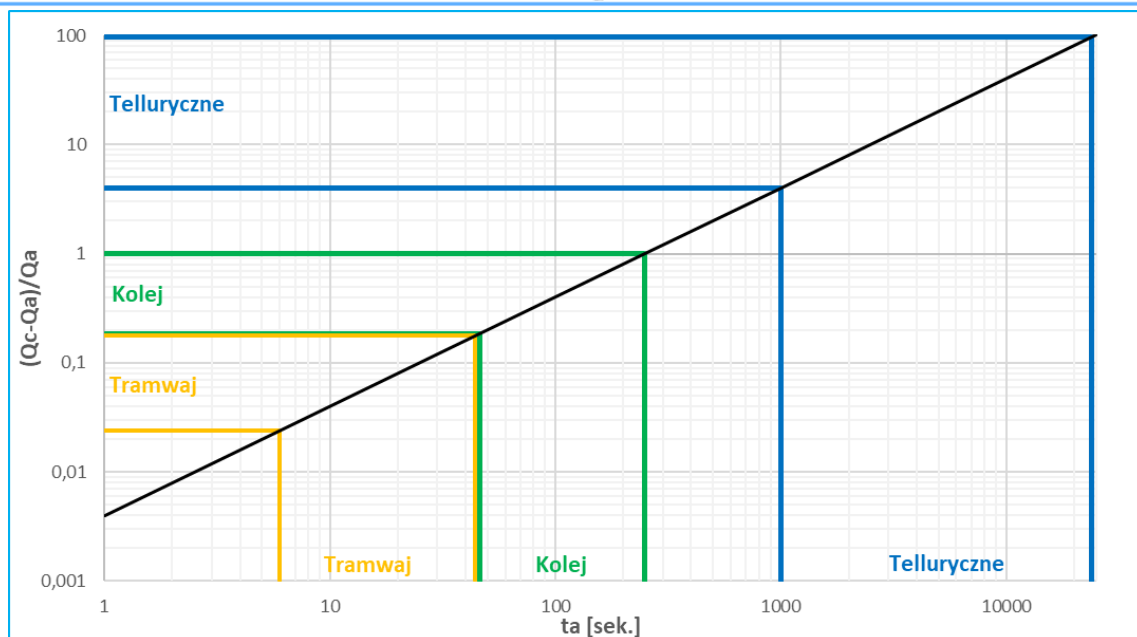
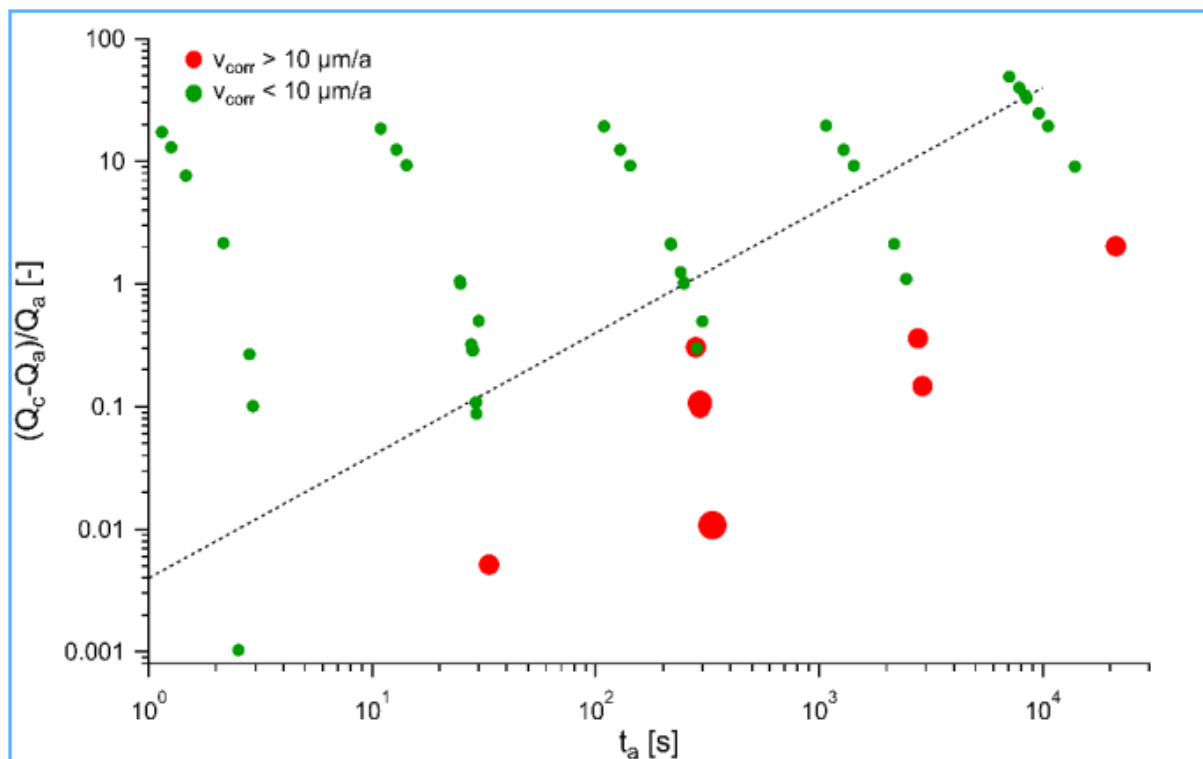
Konstrukcje podziemne chronione katodowo poddane oddziaływaniom trakcyjnych prądów błędnych Ocena skuteczności ochrony katodowej – wg PN-EN ISO 21857:2022-03

Oddziaływania prądów błędnych dla $t_a > 250$ sek.

$$Q = t_a * 0,004s^{-1} \leq (|Q_c| - |Q_a|) / |Q_a|$$

Markus Büchler , David Joos

Assessing the corrosion risk caused by DC interference on cathodically protected pipelines (2019 r.)

Potencjał referencyjny „Eref” na konstrukcjach chronionych katodowo

Eref

Potencjał załączeniowy Eon konstrukcji zapewniający skuteczną ochronę katodową

Eref można ustalać na podstawie danych operacyjnych lub rozważań teoretycznych, np.:

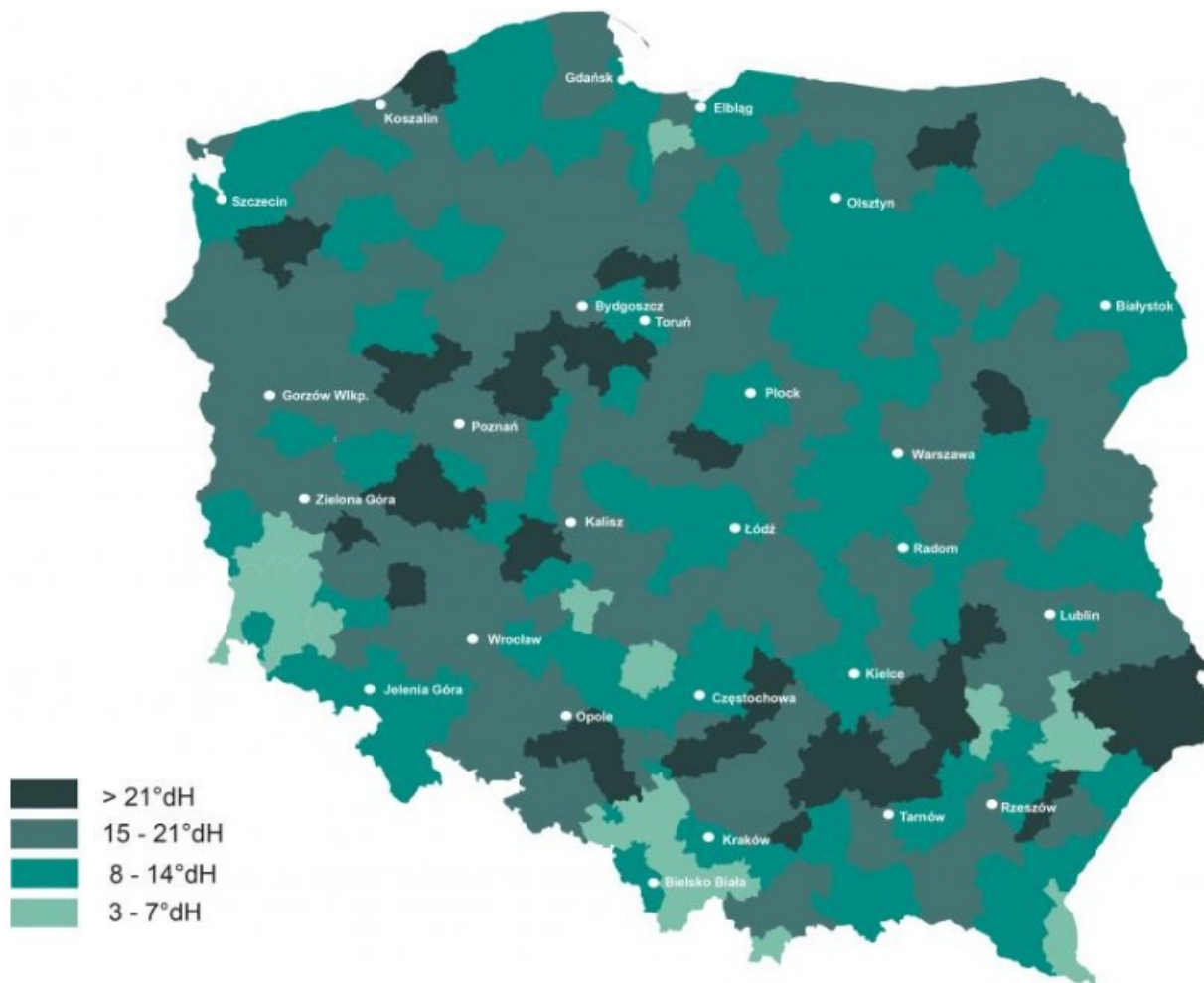
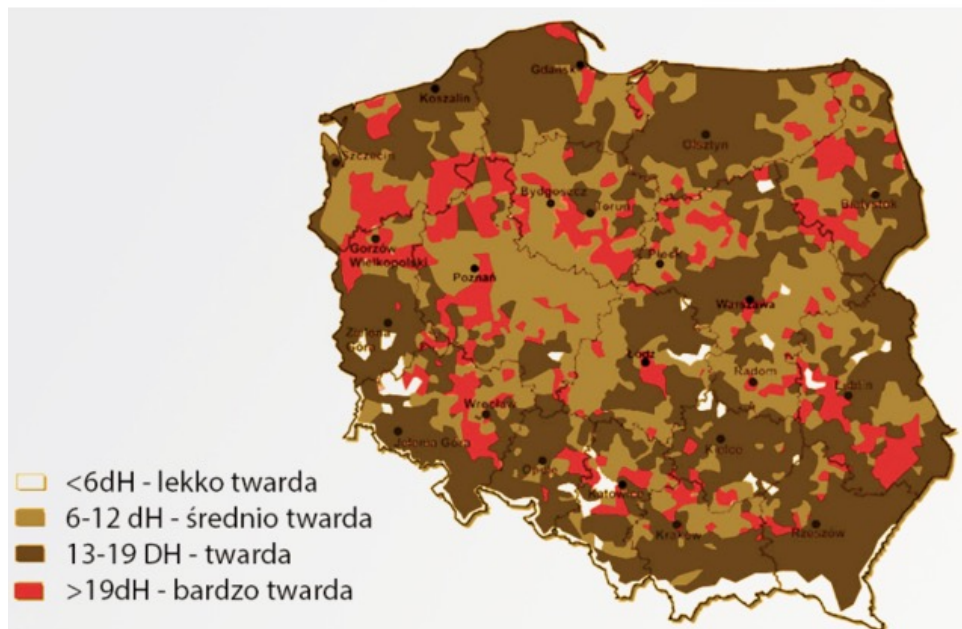
- na podstawie założeń dotyczących potencjału E_{IRfree} ,
- wymaganej gęstości prądu ochrony J_{ref} ,
- geometrii defektu powłoki,
- rezystywności gruntu.

Przykładowe poziomy referencyjne

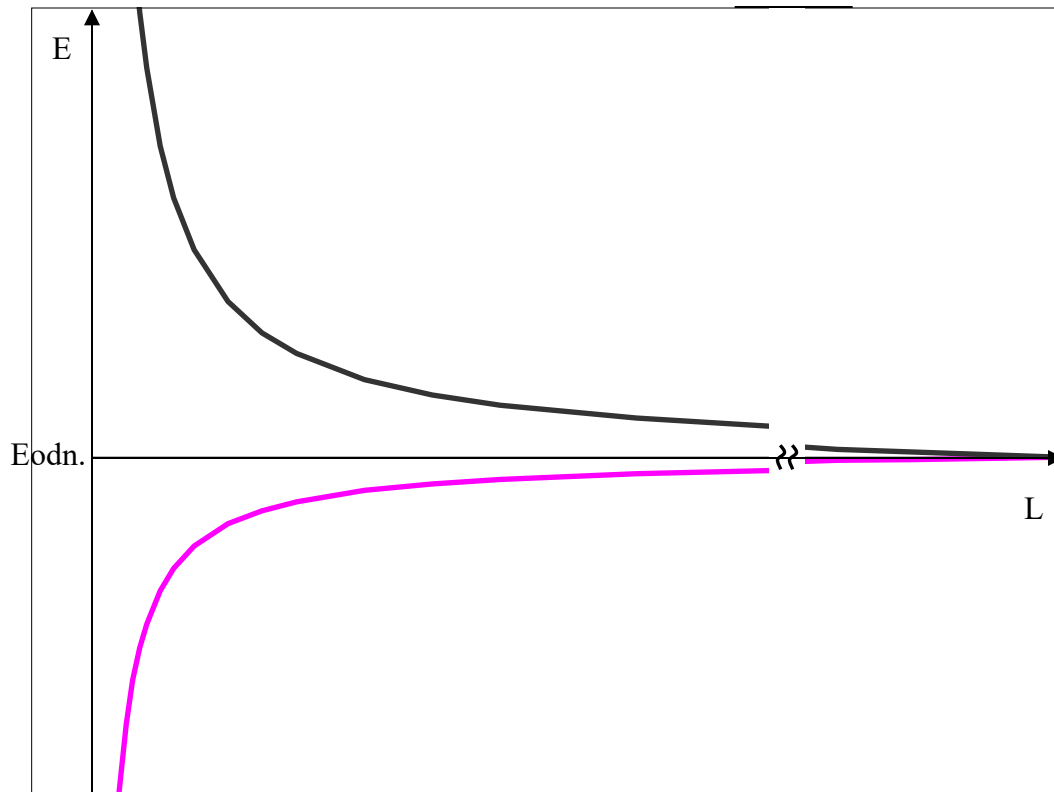
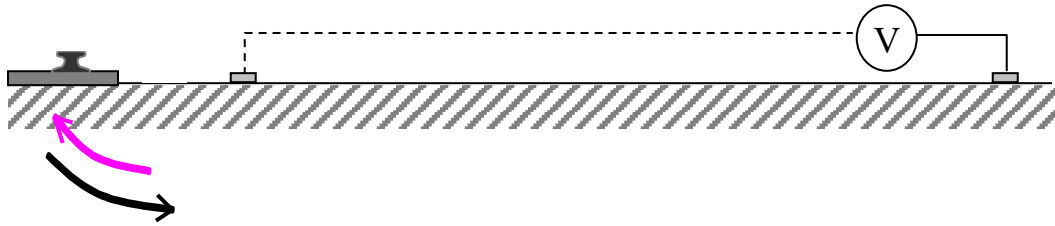
Warunki	Przykładowe poziomy referencyjne
Konstrukcje chronione katodowo zakopane w gruncie o uziarnieniu mniejszym niż żwir średni wg EN ISO 14688-1 (ziarna $\leq 6,3$ mm) lub zanurzone w wodzie o podwyższonej twardości (o twardości całkowitej $> 1,3$ mmol/l)	$E_{ref} = -1,0$ V $J_{ref} = 20$ mA/m ²
Konstrukcje chronione katodowo zakopane w wyjątkowych warunkach podłoża, tj. miękkiej płynącej wodzie gruntowej (o twardości całkowitej $< 1,3$ mmol/l) w połączeniu z gruboziarnistym gruntem, np. średnim żwirem wg EN ISO 14688-1 (ziarna $> 6,3$ mm)	Eref można ustalać na podstawie danych operacyjnych lub rozważań teoretycznych; należy uwzględnić $J_{ref} \geq 200$ mA/m ²

Mapa twardości wody w Polsce

mmol/l	dH
0,1783	1
1,3	7,3

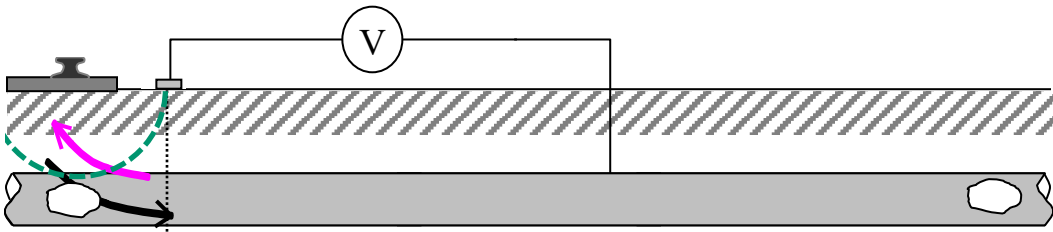
Stożek napięciowy w rejonie torowiska
Zmiana „potencjału ziemi” w zależności od odległości od szyn

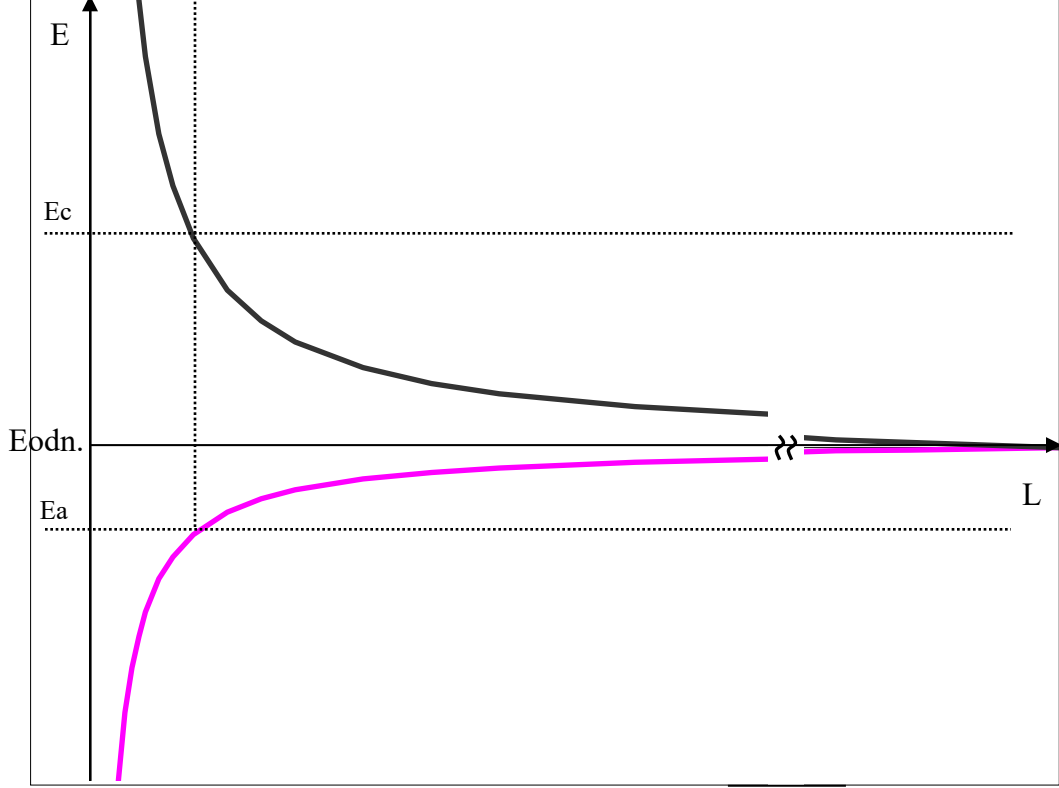
Stożki napięciowe w ziemi wywołane przez prądy błądzące pochodzące z trakcji elektrycznej

Ocena skuteczności ochrony katodowej rurociągu na skrzyżowaniu z trakcją elektryczną

Usytuowanie elektrody odniesienia przy pomiarze potencjału rurociągu

Lokalizacja hipotetycznego defektu izolacji; usytuowanie el. odniesienia na pow. ziemi

Stożki napięciowe wywołane przez prądy błądzące pochodzące z trakcji elektrycznej

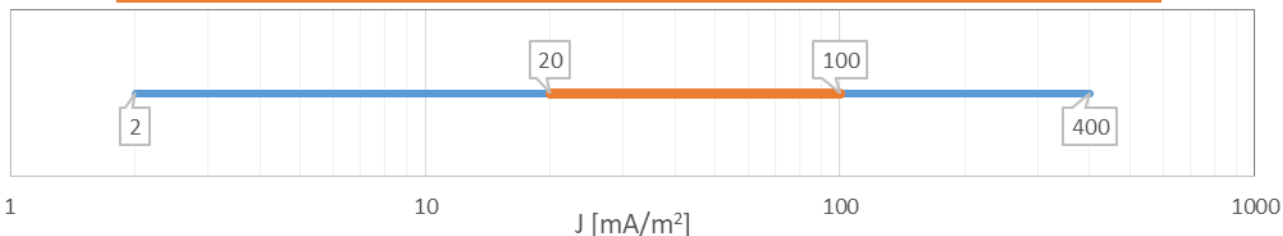
Tematy do dyskusji

I. Gęstość prądu polaryzacji zapewniająca skuteczną ochronę katodową

Gęstość prądu zapewniająca skuteczną ochronę katodową $V_{kor} < 10 \mu\text{m/rok}$

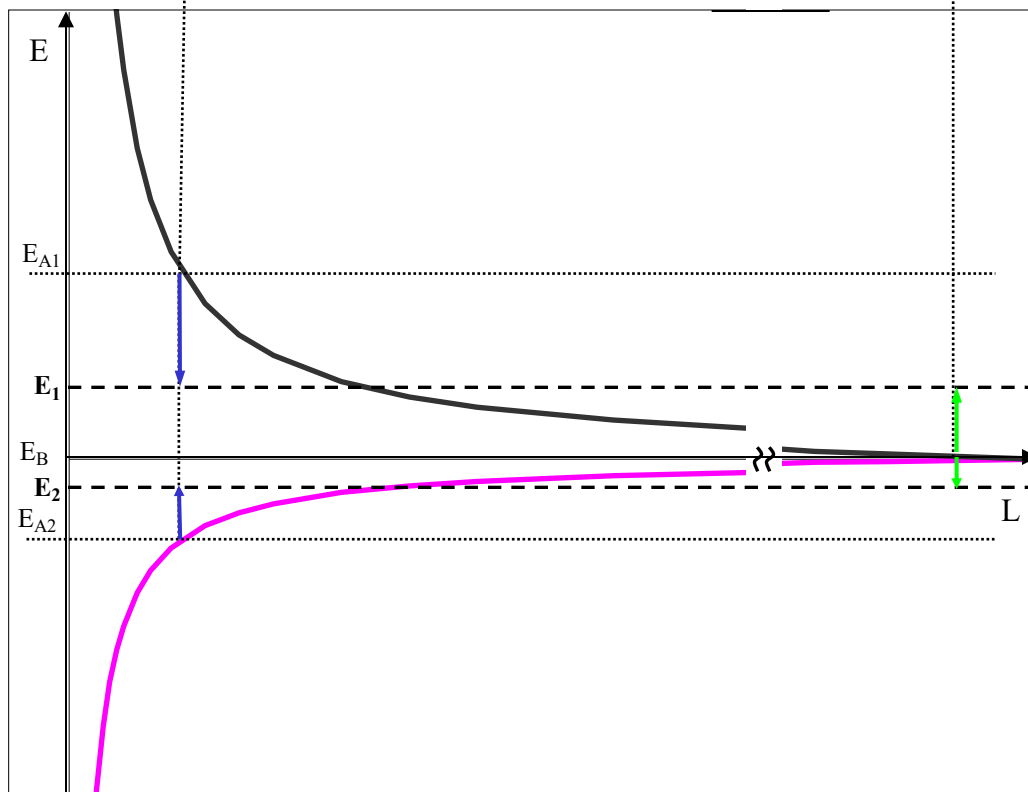
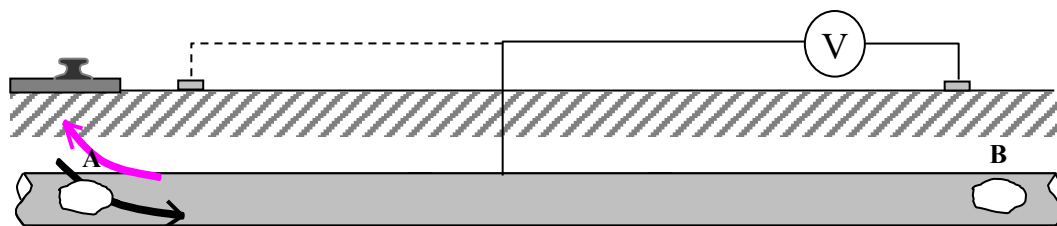
Dane literaturowe z badań i doświadczeń

Wartości przyjmowane w eksploatacji OK podziemnych rurociągów

II. Wpływ rur ochronnych na skrzyżowaniach rurociągów z trakcją elektryczną na ocenę skuteczności ochrony katodowej w strefach oddziaływań prądów błędnych

Potencjał rurociągu poddanego oddziaływaniom prądów błędnych

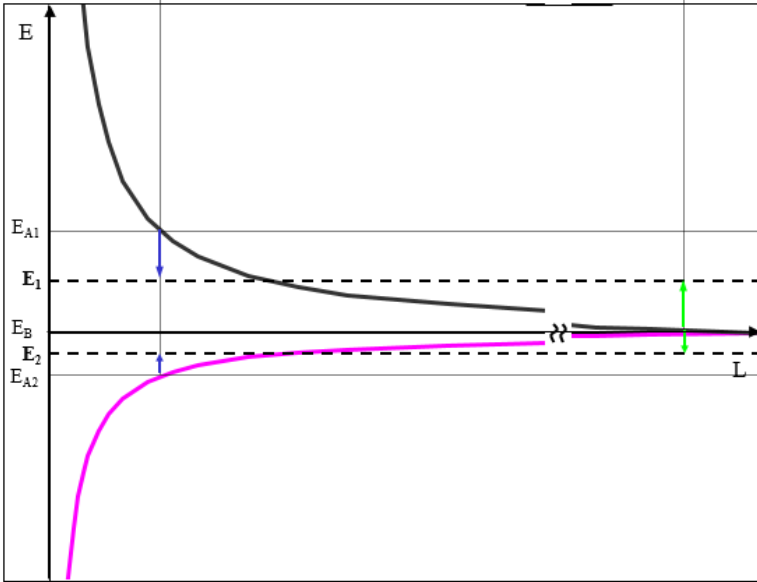
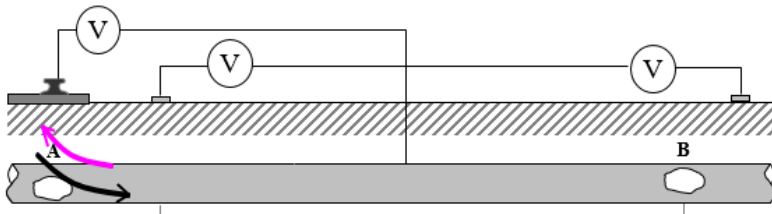

$$E = \frac{\sum \frac{E_i}{R_i}}{\sum \frac{1}{R_i}}$$

$$\frac{R_A}{R_B} \ll X \quad E \approx E_B \approx \frac{E_A - E_B}{1 \ll X}$$

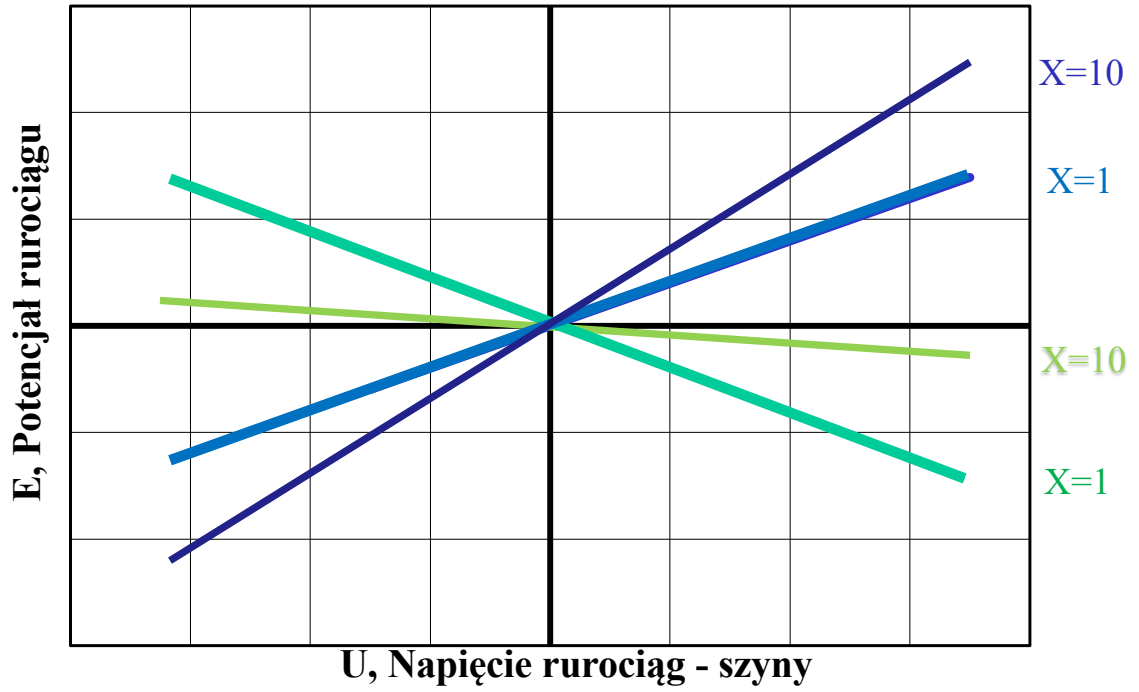
$$R_A = R_B \quad E = \frac{E_A + E_B}{2}$$

$$R_A \gg R_B \quad E \approx E_B$$

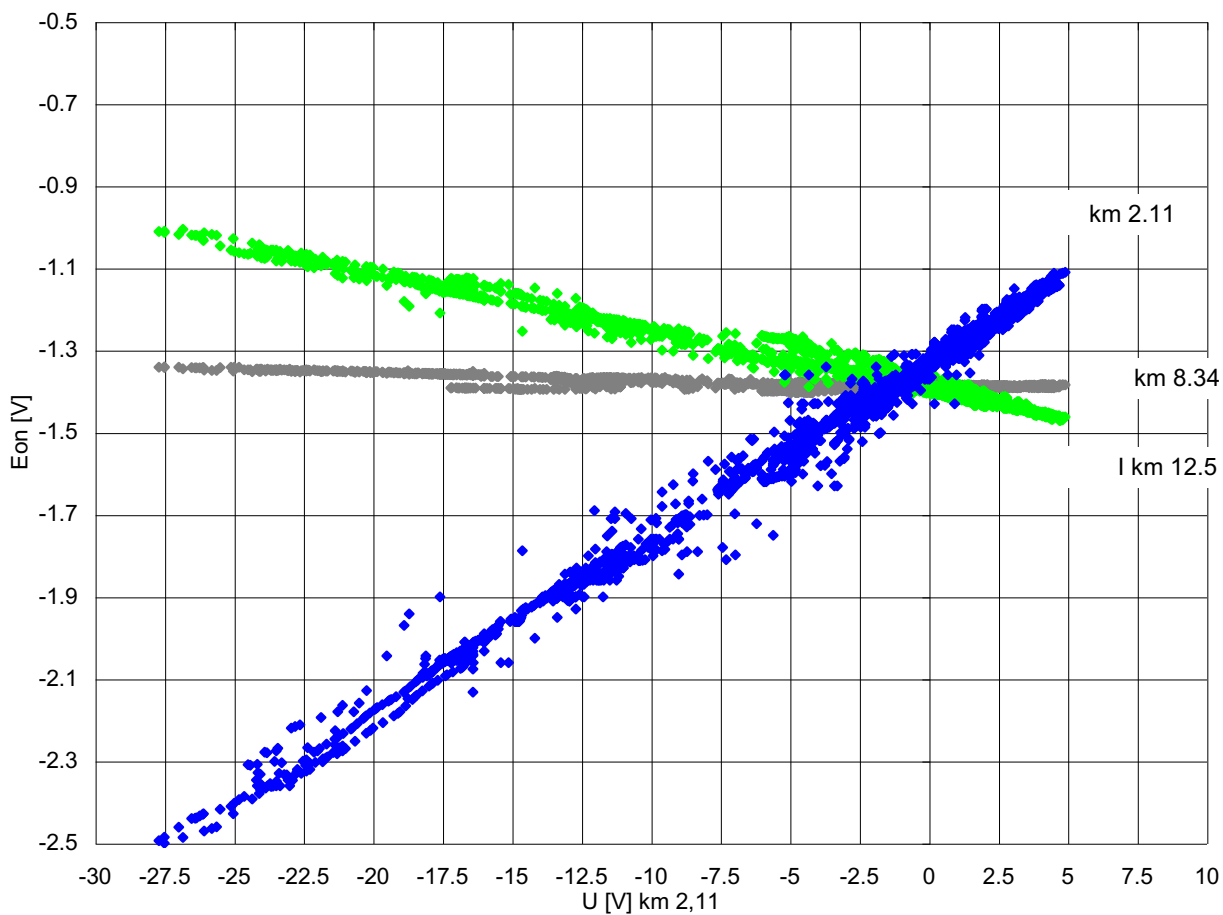
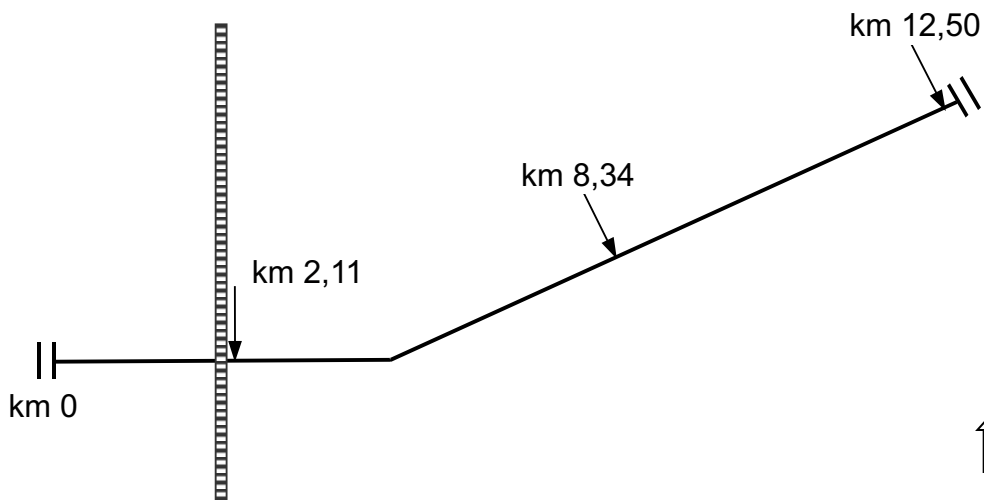

$$\frac{R_A}{R_B} \approx X$$

$$E \approx E_B \approx \frac{E_A - E_B}{1 \pm X}$$

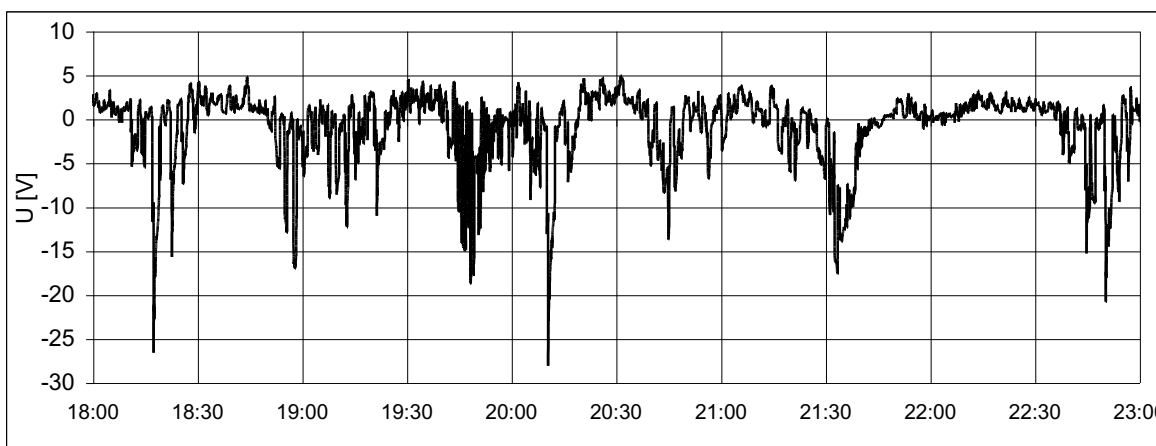
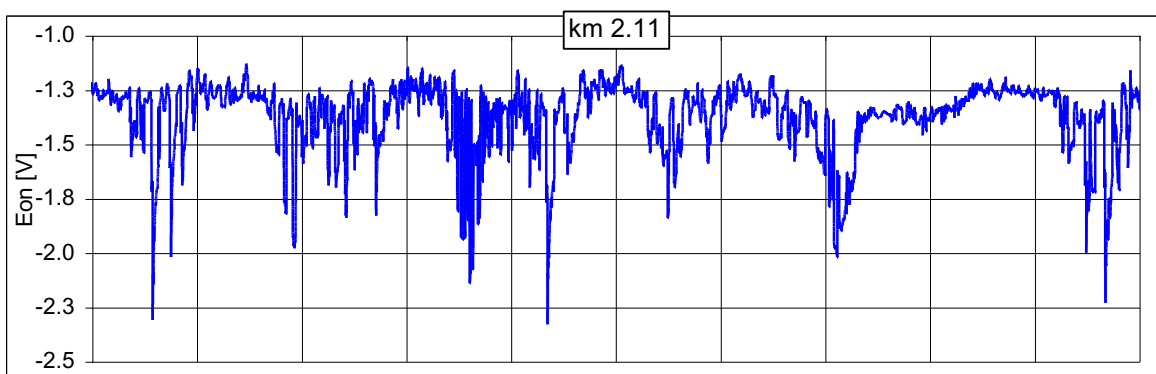
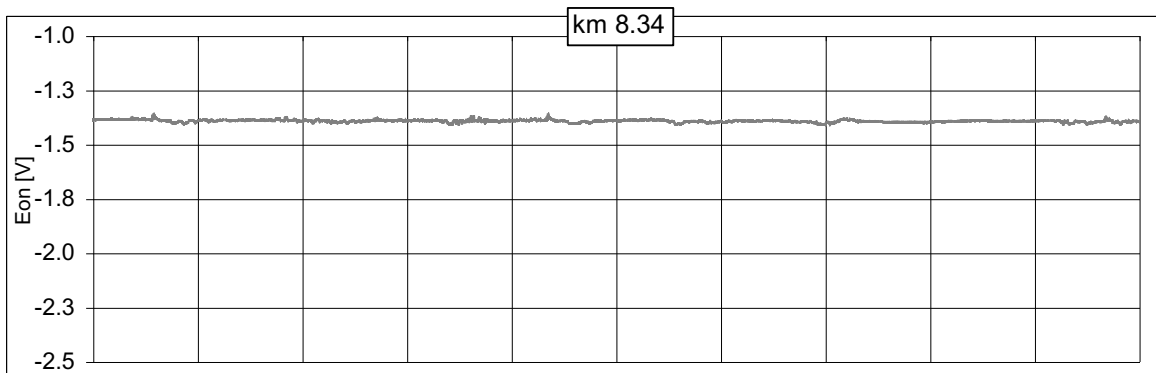
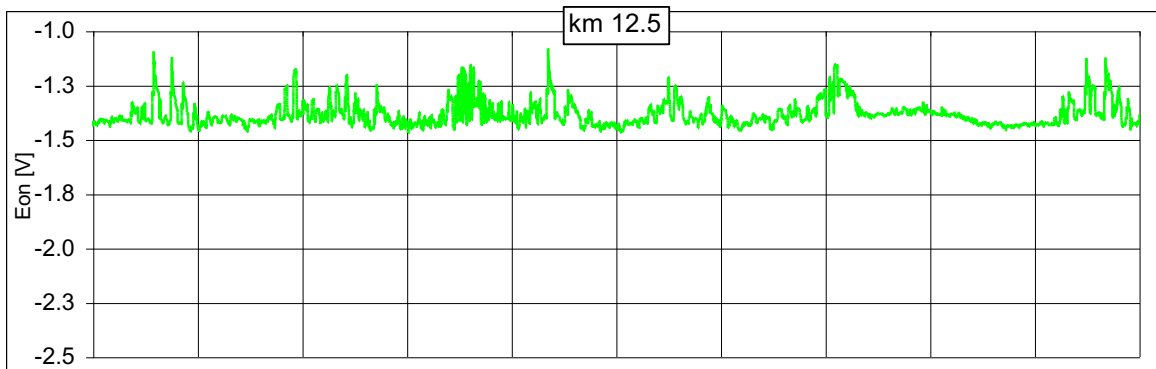

Wykres korelacyjny: napięcie gazociąg-szyny – potencjał rurociągu dla różnych rezystancji defektów zlokalizowanych w rejonie stożka napięciowego szyn i defektów zlokalizowanych poza zasięgiem stożka napięciowego

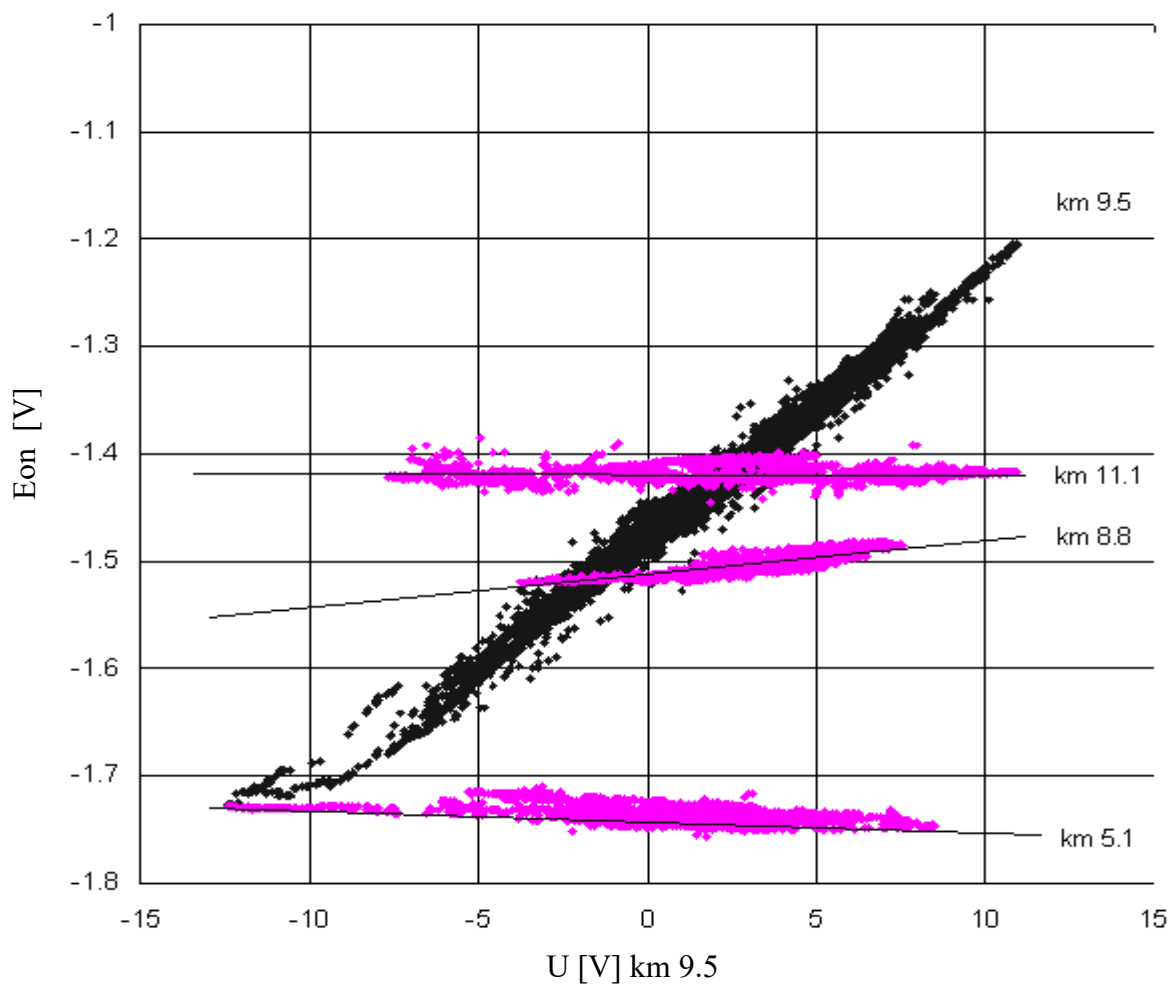
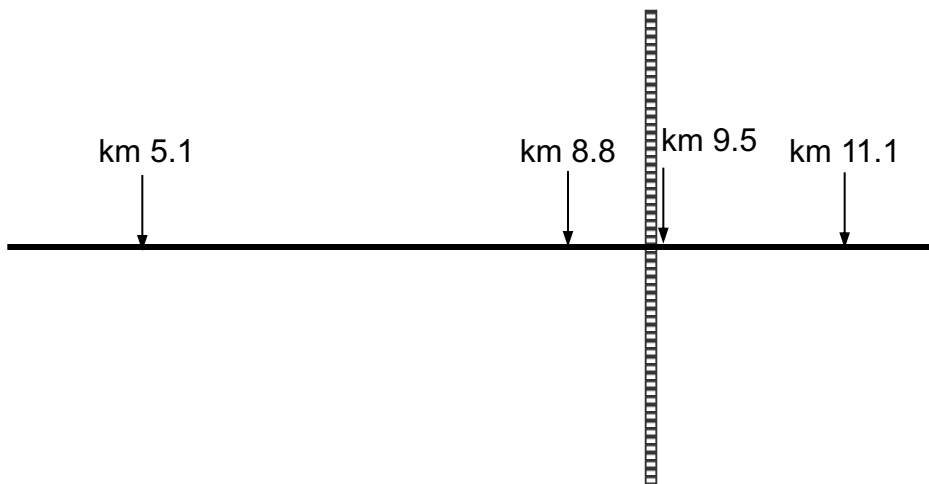

Wykres zależności:
napięcie rurociąg-szyny (U) – potencjał rurociągu (E)
Wyniki pomiarów wykonanych na rurociągu w powłoce PE
W rejonie stożka napięciowego szyn występuje defekt powłoki

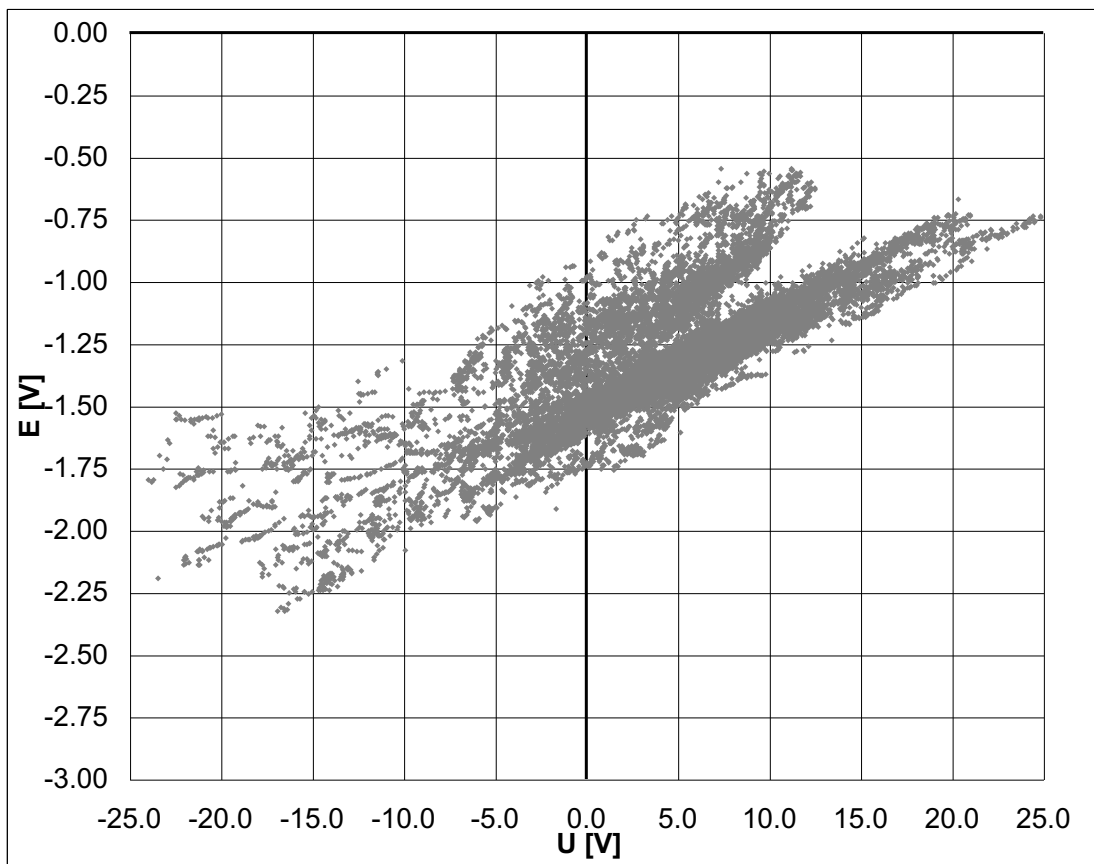

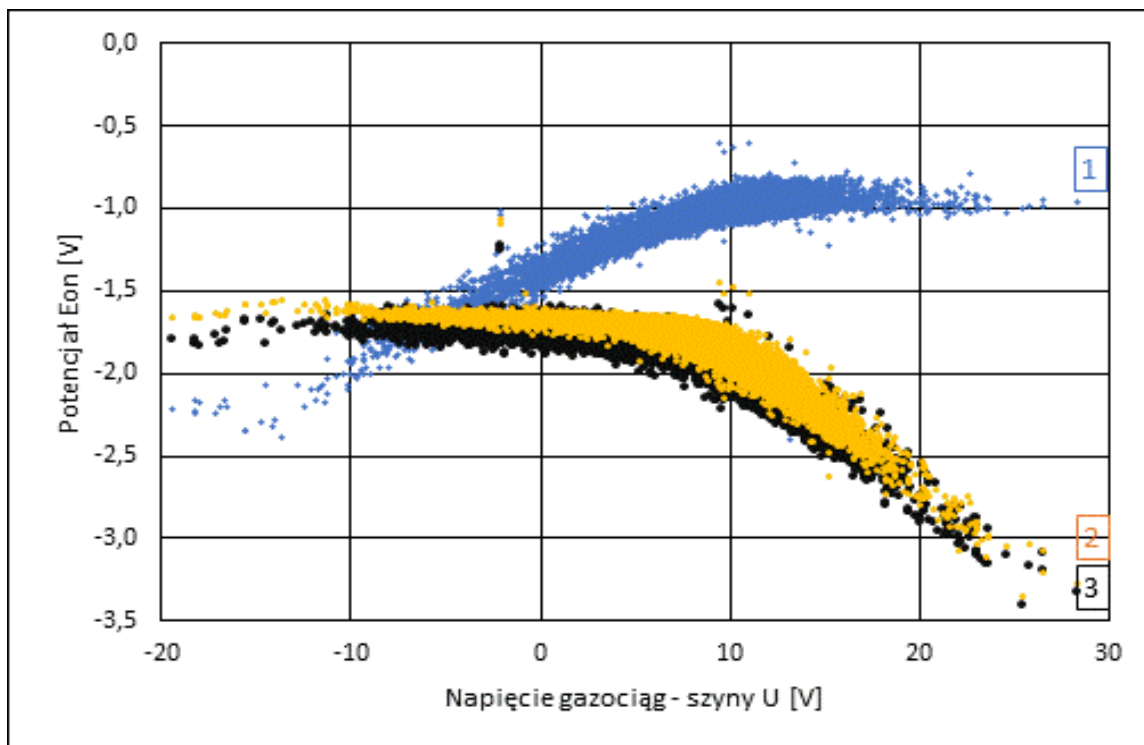
Wyniki rejestracji potencjału rurociągu w różnych miejsca trasy oraz napięcia rurociąg-szyny na skrzyżowaniu z torami

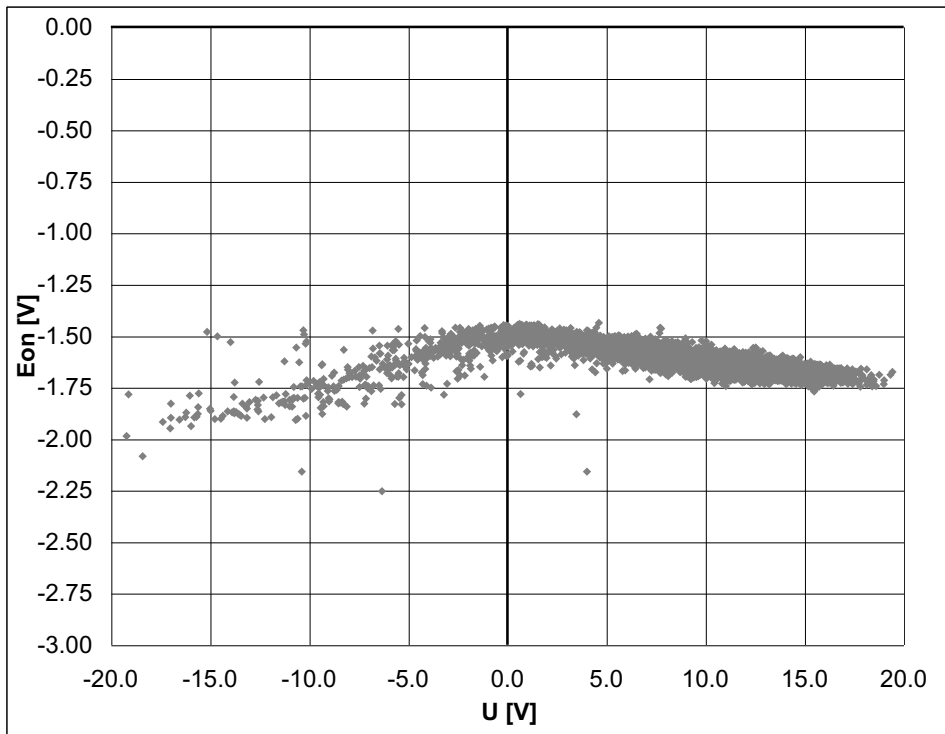
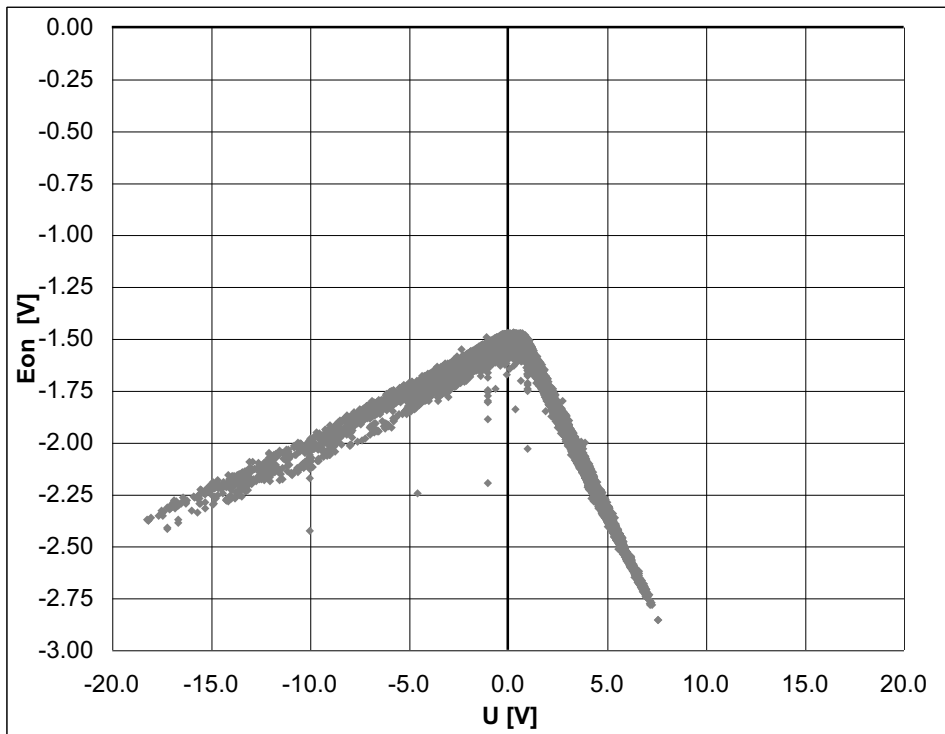
**Wykres korelacyjny E_{on} – E_{on}
Rurociąg w powłoce bitumicznej**

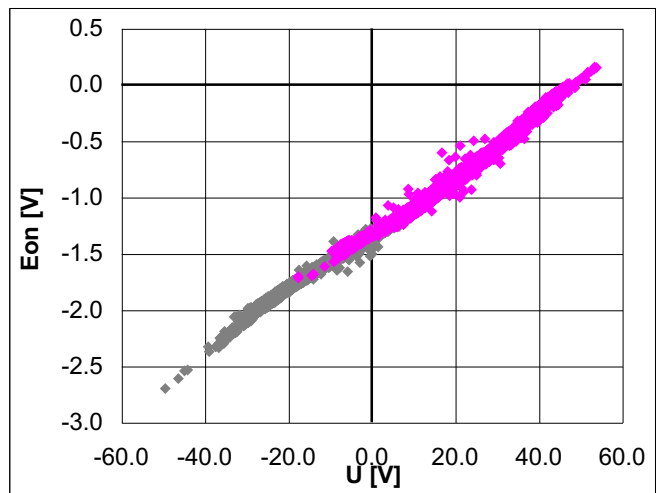
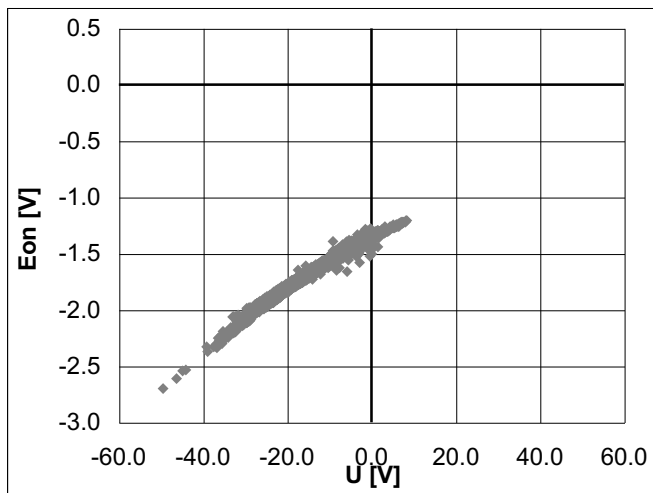
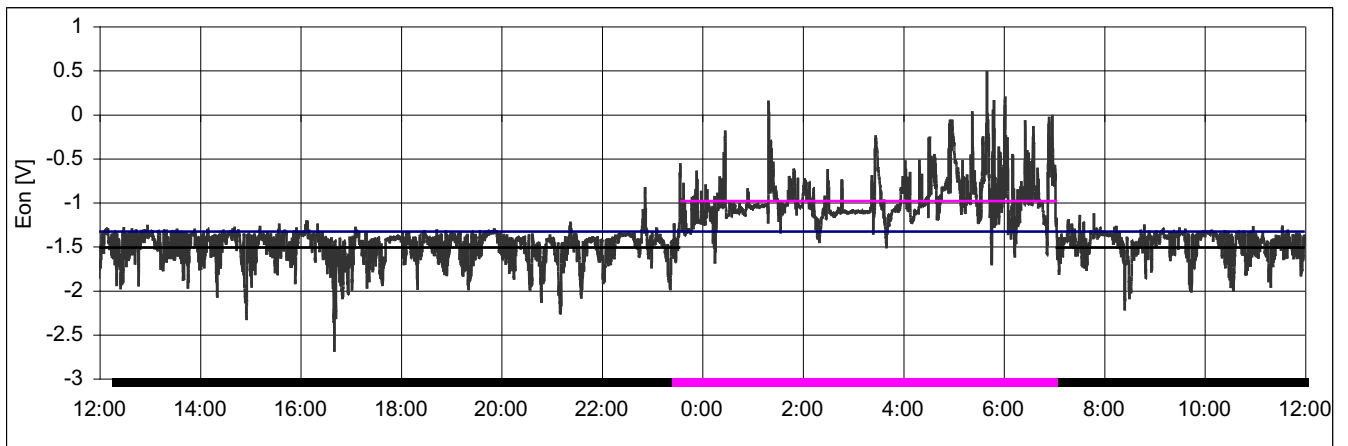
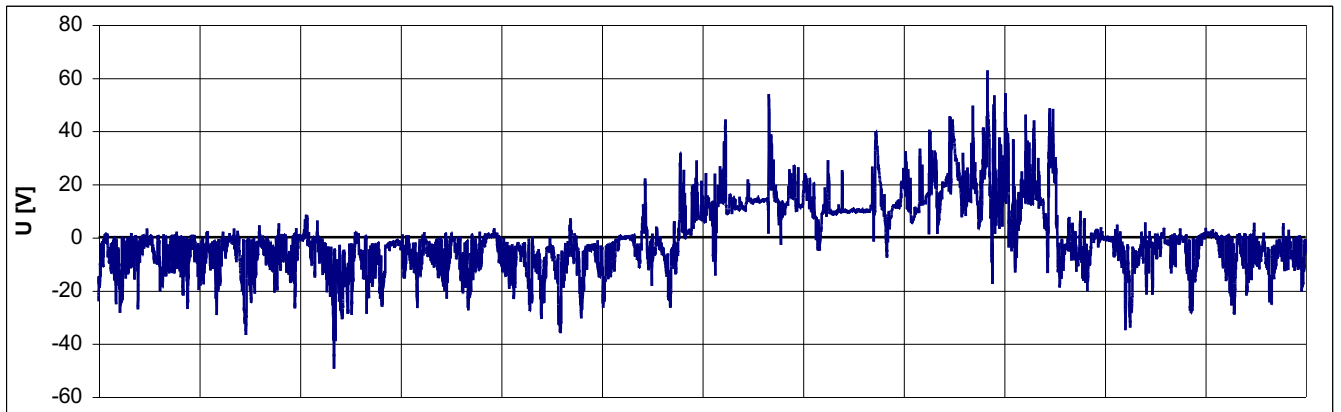
Wykres korelacyjny U – Eon
Oddziaływanie dwóch źródeł prądów błędnych

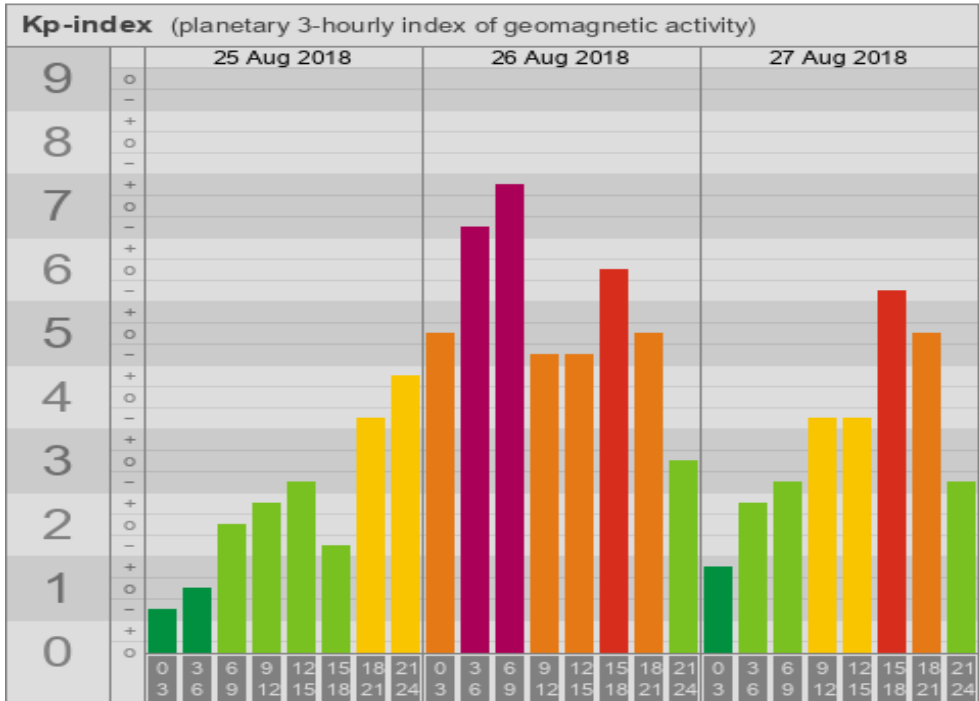
Rys. Zmiany potencjału załączeniowego gazociągu w zależności od napięcia elektrycznego pomiędzy gazociągiem a szynami trakcji elektrycznej (na skrzyżowaniu);
1 – na skrzyżowaniu z trakcją,
2 i 3 – na końcach gazociągu przy monoblokach izolujących.

**Wykresy korelacyjne $U - E_{on}$.
 Obraz przed i po regulacji drenażu polaryzowanego**

Okresowa zmiana charakterystyki oddziaływań prądów błądzących

Solar data

Solar cycle 24
 Carrington rotation number 2207
 Sunspot number 32 28 13
 Daily Ap-index 12 67 25

Kp-data from GFZ Potsdam:
<http://www.gfz-potsdam.de>

Activity levels

- G5** extreme storm
- G4** severe storm
- G3** strong storm
- G2** moderate storm
- G1** minor storm
- active
- unsettled
- quiet

